

PREČU AUTOPĀRVADĀJUMU UZRAUDZĪBAS SISTĒMA

2017. gada 9. marta likuma "Par preču autopārvadājumu uzraudzības sistēmu" mērķis ir īstenot nākamo instrumentu, lai likvidētu nodokļu iekasēšanas sistēmas nepilnības.

Ierosinātie risinājumi paredz izveidot reģistru, kuram būs jāiesniedz paziņojums trīs veidu saimnieciskām vienībām — sūtītājai saimnieciskajai vienībai, saņēmējai saimnieciskajai vienībai un pārvadātājam.

Likumā **sūtītāja saimnieciskā vienība (nosūtītājs)** ir definēta kā fiziska persona, juridiska persona vai organizatoriska vienība bez juridiskas personības, kas veic saimniecisku darbību un:

1) veic preču piegādi 2004. gada 11. marta Likuma par preču un pakalpojumu nodokli nozīmē:

- pēdējo piegādi pirms preču pārvadāšanas sākuma, ja tā ir preču piegādātāja, un pēc preču izlaišanas, ja preces tiek transportētas saņēmējai saimnieciskajai vienībai,
- pārvadāšanas sākumā ir pilnvarota izmantot preces kā to īpašnieks, ja tā preces piegādā saņēmējai saimnieciskajai vienībai preču piegādāšanai pēc preču pārvadāšanas pabeigšanas,

2) veic preču piegādi Kopienas robežās 1) punktā minētā Likuma nozīmē;

3) veic preču eksportu Kopienas robežās 1) punktā minētā Likuma nozīmē.

Otrā saimnieciskā vienība, uz ko attiecas paziņošanas pienākumus, ir **saņēmēja saimnieciskā vienība (saņēmējs)**; tā tiek saprasta kā fiziska persona, juridiska persona vai organizatoriska vienība bez juridiskas personības, kas veic saimniecisku darbību un iegādājas preces Kopienas robežās, importē preces vai iegādājas preces, ja preču piegāde tiek veikta 2004. gada 11. marta Likuma par preču un pakalpojumu nodokli nozīmē.

Trešā saimnieciskā vienība, uz ko attiecas paziņošanas pienākumus, ir **pārvadātājs** — fiziska persona, juridiska persona vai organizatoriska vienība bez juridiskas personības, kas veic saimniecisku darbību un preču pārvadāšanu.

Katrai šai saimnieciskajai vienībai ir noteikti īpaši pienākumi. Saskaņā ar Likuma 5. panta 1. punktu, ja preču pārvadāšana sākas valsts teritorijā (preču piegāde Kopienas robežās, eksports), sūtītājai saimnieciskajai vienībai pirms preču pārvadāšanas sākuma:

- a) jāiesniedz paziņojums reģistram;
- b) jāsaņem šā paziņojuma atsauces numurs un
- c) šis numurs jādara zināms pārvadātājam.

Ja preces tiek piegādātas likuma "Par preču un pakalpojumu nodokli" nozīmē (t. i., vietējā tirdzniecība), sūtītājai saimnieciskajai vienībai atsauces numurs jādara zināms arī saņēmējai saimnieciskajai vienībai.

Preču piegādes gadījumā sūtītājas saimnieciskās vienības deklarācijā jābūt šādai informācijai:

1) plānotais pārvadāšanas sākuma datums;

2) informācija par sūtītāju saimniecisko vienību, ieskaitot tās vārdu un uzvārdu vai nosaukumu, dzīvesvietas adresi vai juridisko adresi un nodokļu maksātāja identifikācijas numuru vai numuru, ar ko saimnieciskā vienība ir identificēta preču un pakalpojumu nodokļa vai pievienotās vērtības nodokļa mērķiem.

3) informācija par saņēmēju saimniecisko vienību, ieskaitot tās vārdu un uzvārdu vai nosaukumu, dzīvesvietas adresi vai juridisko adresi un nodokļu maksātāja identifikācijas numuru vai numuru, ar ko saņēmēja saimnieciskā vienība ir identificēta preču un pakalpojumu nodokļa vai pievienotās vērtības nodokļa mērķiem.

4) informācija par preču izkraušanas vietas adresi;

5) informācija par pārvadātājam precēm, jo īpaši par preču veidu, CN kodu vai apakš kategoriju Polijas preču un pakalpojumu klasifikācijā, preču daudzumu, bruto svaru vai apjomu.

Par preču piegādi Kopienas robežās vai preču eksportu likuma "Par preču un pakalpojumu nodokli" nozīmē sūtītājas saimnieciskās vienības paziņojumā jābūt šādai informācijai:

- 1) plānotais pārvadāšanas sākuma datums;
- 2) informācija par sūtītāju saimniecisko vienību, ieskaitot tās vārdu un uzvārdu vai nosaukumu, dzīvesvietas adresi vai juridisko adresi un nodokļu maksātāja identifikācijas numuru vai numuru, ar ko saimnieciskā vienība ir identificēta preču un pakalpojumu nodokļa vai pievienotās vērtības nodokļa mērķiem;
- 3) informācija par preču saņēmēju, ieskaitot tā vārdu un uzvārdu vai nosaukumu, dzīvesvietas adresi vai juridisko adresi, ja preces tiek piegādātas Kopienas teritorijā — numuru, ar ko saimnieciskā vienība ir identificēta preču un pakalpojumu nodokļa vai pievienotās vērtības nodokļa mērķiem;
- 4) informācija par preču izkraušanas vietas adresi;
- 5) informācija par pārvadātajām precēm, jo īpaši par preču veidu, CN kodu vai apakš kategoriju Polijas preču un pakalpojumu klasifikācijā, preču daudzumu, bruto svaru vai apjomu.

Pirms preču pārvadāšanas sākšanas pārvadātājam minētais paziņojums jāpapildina ar:

- 1) informāciju par pārvadātāju, ieskaitot tā vārdu un uzvārdu vai nosaukumu, dzīvesvietas adresi vai juridisko adresi un nodokļu maksātāja identifikācijas numuru vai numuru, ar ko pārvadātājs ir identificēts preču un pakalpojumu nodokļa vai pievienotās vērtības nodokļa mērķiem;
- 2) transportlīdzekļa(-u) reģistrācijas numuru(-iem);
- 3) preču pārvadāšanas faktiskā sākuma datumu;
- 4) plānoto preču pārvadāšanas pabeigšanas datumu;
- 5) atļaujas, sertifikāta vai licences numuru 2001. gada 6. septembra Autopārvadājumu likuma noteikumu nozīmē, ja minētie dokumenti ir pieprasīti;
- 6) preču piegādes vietas vai pārvadāšanas pabeigšanas adresi valsts teritorijā (preču piegādei Kopienas teritorijā);
- 7) pārvadāto preču transporta pavaddokumenta numuru.

Jāuzsver, ka preču piegādes gadījumā saņēmējam saimnieciskajai vienībai ne vēlāk kā nākamajā darba dienā pēc preču piegādes dienas paziņojums jāpapildina ar informāciju par preču saņemšanu. Kā redzams, šis pienākums neattiecas ne uz vienu saimniecisko vienību preču piegādes Kopienas teritorijā un eksporta gadījumā.

Otrais gadījums attiecas uz preču pārvadāšanu no dalībvalsts teritorijas (preču iegāde Kopienas teritorijā) vai no trešās valsts teritorijas valsts teritorijā (imports). Šādā gadījumā saņēmējam saimnieciskajai vienībai ir jāiesniedz paziņojums reģistram pirms pārvadāšanas sākuma valsts teritorijā, lai saņemtu atsaucē numuru paziņojumam un darītu to zināmu pārvadātājam.

Tāpat kā iepriekšējā gadījumā paziņojumā jābūt šādai informācijai:

- 1) informācija par saņēmēju saimniecisko vienību, ieskaitot tās vārdu un uzvārdu vai nosaukumu, dzīvesvietas adresi vai juridisko adresi un nodokļu maksātāja identifikācijas numuru vai numuru, ar ko saņēmēja saimnieciskā vienība ir identificēta preču un pakalpojumu nodokļa vai pievienotās vērtības nodokļa mērķiem.
- 2) informācija par preču nosūtītāju, ieskaitot tā vārdu un uzvārdu vai nosaukumu, dzīvesvietas adresi vai juridisko adresi, ja preces ir iegādātas Kopienas teritorijā likuma "Par preču un pakalpojumu nodokli" nozīmē — numuru, ar ko preču nosūtītājs ir identificēts pievienotās vērtības nodokļa mērķiem;
- 3) informācija par preču izkraušanas vietas adresi;
- 4) informācija par pārvadātajām precēm, jo īpaši par preču veidu, CN kodu vai apakš kategoriju Polijas preču un pakalpojumu klasifikācijā, preču daudzumu, bruto svaru vai apjomu.

Pirms preču pārvadāšanas sākšanas valsts teritorijā pārvadātājam šāds paziņojums jāpapildina ar:

- 1) informāciju par pārvadātāju, ieskaitot tā vārdu un uzvārdu vai nosaukumu, dzīvesvietas adresi vai juridisko adresi un nodokļu maksātāja identifikācijas numuru vai numuru, ar ko pārvadātājs ir identificēts preču un pakalpojumu nodokļa vai pievienotās vērtības nodokļa mērķiem;
- 2) transportlīdzekļa(-u) reģistrācijas numuru(-iem);
- 3) preču pārvadāšanas valsts teritorijā sākuma vietu un datumu;
- 4) plānoto preču pārvadāšanas pabeigšanas datumu;
- 5) atļaujas, sertifikāta vai licences numuru Autopārvadājumu likuma noteikumu nozīmē, ja minētie dokumenti ir pieprasīti;
- 6) pārvadāto preču transporta pavaddokumenta numuru.

Pēc pārvadāšanas pabeigšanas saņēmējai saimnieciskajai vienībai ne vēlāk kā nākamajā darba dienā pēc preču piegādes dienas paziņojums jāpapildina ar informāciju par preču saņemšanu.

Trešais gadījuma attiecas uz preču pārvadāšanu caur Polijas teritoriju, piemēram, no Francijas uz Igauniju. Šādā gadījumā visa atbildība ir pārvadātājam. Pārvadātājam jāiesniedz paziņojums turpmāk aprakstītajā veidā. Pārvadātājam ir jāiesniedz paziņojums reģistram pirms pārvadāšanas sākuma valsts teritorijā, un jāsāņem paziņojuma atsauces numurs. Iesniedzot paziņojumu, pārvadātājam jāsniedz šāda informācija:

- 1) informācija par pārvadātāju, ieskaitot tā vārdu un uzvārdu vai nosaukumu, dzīvesvietas adresi vai juridisko adresi un nodokļu maksātāja identifikācijas numuru vai numuru, ar ko pārvadātājs ir identificēts preču un pakalpojumu nodokļa vai pievienotās vērtības nodokļa mērķiem, ja ir prasība, ka jābūt šādam numuram;
- 2) informācija par preču nosūtītāju, ieskaitot tā vārdu un uzvārdu vai nosaukumu un dzīvesvietas adresi vai juridisko adresi;
- 3) informācija par preču saņēmēju, ieskaitot tā vārdu un uzvārdu vai nosaukumu un dzīvesvietas adresi vai juridisko adresi;
- 4) preču pārvadāšanas valsts teritorijā sākuma vietu un datumu;
- 5) preču pārvadāšanas valsts teritorijā pabeigšanas vietu;
- 6) preču pārvadāšanas valsts teritorijā plānoto pabeigšanas datumu;
- 7) informācija par pārvadātajām precēm, jo īpaši par preču veidu, CN kodu vai apakš kategoriju Polijas preču un pakalpojumu klasifikācijā, preču daudzumu, bruto svaru vai apjomu.
- 8) pārvadāto preču transporta pavaddokumenta numuru;
- 9) atļaujas, sertifikāta vai licences numuru Likuma par autotransportu noteikumu nozīmē, ja minētie dokumenti ir pieprasīti;
- 10) transportlīdzekļa(-u) reģistrācijas numuru(-iem);

Svarīgi, ka visām saimnieciskajām vienībām ir jāiesniedz un jāpapildina paziņojumi, un jāizpilda prasība atjaunināt paziņojumā vai tā papildinājumā sniegtā informācija. Tādēļ iepriekš minētā informācija jāatjaunina, atspoguļojot jebkādas faktiskā stāvokļa izmaiņas šīs informācijas jomā. Informācijas atjaunināšana neattiecas uz pārvadātajām precēm.

Ja preču pārvadāšana nav sākta, attiecīgi sūtītāja saimnieciskā vienība, saņēmēja saimnieciskā vienība vai pārvadātājs atjaunina paziņojumu, sniedzot informāciju par preču pārvadājuma anulēšanu.

Pārvadātājam ir jāatsakās pārvadāt preces, uz ko attiecas paziņojums, ja pārvadātājs nesaņem atsauces numuru, dokumentu, kas aizstāj paziņojumu un apstiprinājumu par dokumenta, kas aizstāj paziņojumu, saņemšanu, vai dokumentu, kurā norādīts pārvadājums starp noliktavām.

Paziņojumu iesniedz, papildina un atjaunina, izmantojot Elektronisko nodokļu un muitas pakalpojumu platformu: <https://puesc.gov.pl/>.

Visbeidzot, iepriekš neminēts uzraudzības sistēmas dalībnieks ir **autovadītājs**.

Pārvadātājam kurš saņem atsauces numuru, tas ir jādara zināms autovadītājam pirms preču pārvadāšanas sākuma. Tas pats attiecas uz dokumentu, kas aizstāj paziņojumu, un apstiprinājumu par dokumenta, kas aizstāj paziņojumu, saņemšanu, vai dokumentu, kurā norādīts pārvadājums starp noliktavām.

Tādēļ preču pārvadāšanas sākuma brīdī autovadītājam ir jābūt paziņojuma atsauces numuram un gadījumā, ja Valsts nodokļu administrācijas vainas dēļ sistēmā rodas kļūda, dokumentam, kas aizstāj paziņojumu un apstiprinājumu par dokumenta, kas aizstāj paziņojumu, saņemšanu, vai dokumentam, kurā norādīts pārvadājums starp noliktavām.

Ja autovadītājam nav paziņojuma atsauces numura vai kāda no iepriekš minētajiem dokumentiem, autovadītājam jāatsakās sākt preču pārvadāšanu.

Likuma noteikumu spēkā stāšanās ir saistīta arī ar sodiem. Saskaņā ar Likuma 22. panta 1. punktu, ja:

- 1) pārvadātājs neiesniedz paziņojumu,
- 2) ir konstatēts, ka pārvadātās preces neatbilst pārvadātāja paziņojumā norādītajam preču veidam, daudzumam, svaram vai apjomam,

- pārvadātājam piemēro soda naudu PLN 20 000 apmērā.

Papildus tam, ja pārvadātājs nepapildina paziņojumu ar 5. panta 4. punktā un 6. panta 3. punktā norādīto informāciju, pārvadātājam piemēro soda naudu PLN 5000 apmērā.

Turklāt, ja pārvadātājs:

- 1) neizpilda 8. panta 1. punktā minēto pienākumu (paziņojuma informācijas atjaunināšana),
- 2) iesniedz faktiskajam stāvoklim neatbilstošu informāciju, kas ir cita, nekā informācija par precēm,

- pārvadātājam piemēro soda naudu PLN 10 000 apmērā.

Svarīgs visas sistēmas elements ir tas, ka autovadītājam ir zināms paziņojuma atsauces numurs, kas — kā jau minēts — jāsaņem pirms pārvadājuma sākšanas.

Par jebkādiem pārvadājumiem, kas veikti bez minētā atsauces numura, tiks piemērots sods. Saskaņā ar 32. panta 1. punktu, ja pārbaudē tiek konstatēts, ka preču pārvadāšana sāka bez atsauces numura saņemšanas, bez dokumenta, kas aizstāj paziņojumu un apliecinājuma par dokumenta, kas aizstāj paziņojumu, saņemšanas, autovadītājam tiks piemērota soda nauda no PLN 5000 līdz PLN 7500 apmērā.

Likumā noteikts, ka soda naudas netiks piemērotas laika posmā no Likuma spēkā stāšanās datuma līdz 2017. gada 1. maijam, kas preču pārvadāšanā iesaistītajām saimnieciskajām vienībām sniegs iespēju iepazīties ar jaunajiem noteikumiem un īstenot tos.